Quickscan flora en fauna

De Helling, Vorstenbosch

Gemeente Bernheze

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening

Quickscan Flora en fauna

De Helling, Vorstenbosch

Gemeente Bernheze

Datum:
12 november 2009

Projectgegevens:
NAT06-BER00047-01b

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening
Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen
T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99
E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Flora- en faunawet	2
2	**Methode**	**3**
3	**Gebiedsbeschrijving**	**5**
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Toekomstige situatie	6
4	**Onderzoeksresultaten**	**9**
4.1	Literatuurstudie	9
4.2	Veldbezoek	10
5	**Toetsing aan de Flora- en faunawet**	**13**
5.1	Licht beschermde soorten (tabel 1- soorten)	13
5.2	Vogels	13
5.3	Vleermuizen	13
5.4	Eekhoorn	14
5.5	Rugstreeppad	14
6	**Conclusies en aanbevelingen**	**15**
6.1	Conclusies	15
6.2	Aanbevelingen	15
7	**Bronnen**	**17**
7.1	Boeken en rapporten	17
7.2	Websites	17

Bijlage: Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de realisatie van een woongebied aan de zuidoostzijde van de kern Vorstenbosch. Deze ontwikkeling past niet binnen het vigerende bestemmingsplan agrarische doeleinden. Derhalve is een herziening van het vigerende bestemmingsplan noodzakelijk.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Op onderstaande figuur is het onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur 1: Locatie plangebied in de kern Vorstenbosch (www.bing.com/maps, 2009)

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is.

Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:
- soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlage.

2 Methode

Literatuurstudie
Allereerst heeft er een literatuurstudie plaatsgevonden om na te gaan welke biotopen en daaraan verbonden (strikt beschermde) soorten in het plangebied worden verwacht.

Via de website natuurloket.nl heeft een eerste verkenning plaatsgevonden van aanwezige soorten in het kilometerhok waarin het plangebied ligt.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5 x 5 km). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze website natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt redelijk gecontroleerd middels collegiale toetsing. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kunnen deze waarnemingen een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

Veldbezoek
Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is afgelegd op 28 oktober 2009 bij 15°C en zonnig, onbewolkt weer. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

Huidig gebruik

Het plangebied ligt in de zuidoost hoek van Vorstenbosch. Het betreft een langgerekt gebied gelegen tussen woonbebouwing aan de woonstraat 'De Helling' aan de westzijde en een hoveniersbedrijf aan de oostzijde. Het plangebied bestaat bijna geheel uit een pas gekneusde maïsakker met aan de zuidzijde een kleine houtwal met greppel en twee forse eiken. De zuidwest hoek bestaat uit een klein verruigd grasland (figuur 2, impressie plangebied).

Figuur 2: Impressie plangebied (Croonen Adviseurs, 2009)

Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van gebieden, de Flora- en faunawet op de bescherming van soorten. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. In of in de nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Er is geen sprake van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet ter plaatse. In de nabijheid (enkele honderden meters) van het plangebied loopt een kanaal dat als ecologische verbindingszone deel uitmaakt van de EHS. Indien alle werkzaamheden in het plangebied hydrologisch neutraal worden uitgevoerd blijft de waterhuishouding onveranderd. In dat geval zal er naar alle waarschijnlijkheid geen sprake zijn van een significant negatief effect op de nabijgelegen EHS.

3.2 Toekomstige situatie

Toekomstig gebruik

De ruimtelijke ontwikkeling bestaat uit de bouw van een woongebied, genaamd 'De Helling' (figuur 3).

Figuur 3: Stedenbouwkundig ontwerp (Croonen Adviseurs, september 2009)

Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Ten behoeve van de bouw van de woonwijk wordt aan de oostgrens van het plangebied, grenzend aan het hoveniersbedrijf een groenzone gecreëerd. De agrarische gronden en de ruigte verdwijnen en worden omgezet in wonen.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Literatuurstudie

Op basis van een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in de kilometerhokken waarin de locatie ligt (X:166; Y:406 en X:166; Y:407) (strikt) beschermde soorten zijn aangetroffen, namelijk vaatplanten, zoogdieren, paddenstoelen en amfibieën. Het overgrote deel van de soortgroepen is echter slecht of zelfs geheel niet onderzocht, waardoor het natuurloket beperkt inzicht biedt in mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Op de site waarneming.nl (2007-2009) worden de volgende waarnemingen vermeld voor het plangebied of de directe omgeving (Flora- en faunawet soorten, rode lijst soorten): huiszwaluw, blauwe reiger, buizerd, huismus, boomkruiper, boerenzwaluw, havik, torenvalk, sperwer, grote bonte specht, zwarte specht, groene specht, kleine bonte specht, bosuil, steenuil, boomvalk, gierzwaluw, pimpelmees, kraanvogel, koekoek, ijsvogel, ooievaar, grauwe kiekendief, raaf, wespendief, grutto, patrijs, kerkuil, zwarte kraai, ekster, kauw, koolmees.

De CD 'Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant' geeft voor de gemeente Bernheze de volgende soorten: kamsalamander, heikikker, poelkikker, rugstreeppad, vleermuis, drijvende waterweegbree.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 km-hok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse soorten zijn aangetroffen. Dit betreft:

- een groot aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten (tabel 1), waaronder bosmuis, egel, veldmuis, ondergrondse woelmuis, rosse woelmuis, ree, wezel, mol, huisspitsmuis, haas.
  Daarnaast zijn de volgende zwaarder beschermde (tabel 2/3) soorten waargenomen: eekhoorn, waterspitsmuis, bosvleermuis, laatvlieger, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis;
- een groot aantal vogels van de rode lijst, categorie 1-4 en categorie 5-vogels, waaronder dodaars, wespendief, havik, sperwer, buizerd, torenvalk, boomvalk, kerkuil, steenuil, bosuil, ransuil, nachtzwaluw, gierzwaluw, groene specht, zwarte specht, grote bonte specht, kleine bonte specht, boerenzwaluw, huiszwaluw, zwarte roodstaart, gekraagde roodstaart, roodborsttapuit, bonte vliegenvanger, zwarte mees, pimpelmees, koolmees, boomklever, boomkruiper, wielewaal, ekster, zwarte kraai, spreeuw, huismus;

- enkele algemene licht beschermde amfibieënsoorten (tabel 1): bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander.
  Daarnaast nog de volgende strikt beschermde (tabel 2/3) soorten: alpenwatersalamander, rugstreeppad;
- beschermde plantensoorten: dotterbloem, grasklokje, spaanse ruiter, brede orchis, moeraswespenorchis, grote keverorchis, wilde gagel, gewone vogelmelk, slanke sleutelbloem;
- algemene vlindersoorten als kleine vos, oranjetipje, koevinkje, landkaartje, boomblauwtje, hooibeestje, citroenvlinder, dagpauwoog, argusvlinder, kleine vuurvlinder, bruin zandoogje, groot dikkopje, koninginnepage, bont zandoogje, groot koolwitje, klein geaderd witje, klein koolwitje, bruin blauwtje, gehakkelde aurelia, icarusblauwtje, oranje zandoogje, zwartsprietdikkopje, geelsprietdikkopje, atalanta, distelvlinder;
  Beschermde vlindersoorten zijn niet aangetroffen.
- algemene libellensoorten als blauwe glazenmaker, bruine glazenmaker, paardenbijter, grote keizerlibel, weidebeekjuffer, koraaljuffer, azuurwaterjuffer, variabele waterjuffer, smaragdlibel, watersnuffel, kleine roodoogjuffer, lantaarntje, gewone pantserjuffer, houtpantserjuffer, platbuik, viervlek, gewone oeverlibel, blauwe breedscheenjuffer, vuurjuffer, metaalglanslibel, zwarte heidelibel, bloedrode heidelibel, bruinrode heidelibel, steenrode heidelibel;
  Beschermde libellensoorten zijn niet aangetroffen.
- de strikt beschermde vissensoorten bermpje, grote modderkruiper, rivier of beekdonderpad.

Beschermde soorten uit andere soortgroepen zijn niet aangetroffen.

4.2 Veldbezoek

Op 28 oktober bij 15°C en zonnig, onbewolkt weer is een veldbezoek afgelegd aan het plangebied. Aan de hand van de literatuurstudie en de aangetroffen biotopen kan een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten.

Het plangebied betreft een gekneusde maïsakker in de kern van Vorstenbosch. De zuidgrens van het plangebied wordt gevormd door een droogstaande greppel begroeid met riet en grassen en een kleine houtwal bestaande uit enkele bomen, waaronder een forse eik. In de zuidoost hoek van het plangebied staat nog een forse eik. Hierin is een groot gat aangetroffen van de voet van de boom naar boven toe. Deze boom dient mogelijk als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Het plangebied zelf fungeert mogelijk als foerageergebied voor vleermuizen.

In deze en andere bomen in de houtwal zijn geen spechtengaten of vogelnesten aangetroffen. Er worden in het plangebied en in de houtwal met name algemene vogelsoorten verwacht van het agrarisch landschap. Geen van de categorie 1-4 en categorie 5 vogelsoorten of hun nesten zijn in het plangebied waargenomen. Eekhoorns en hun nesten zijn niet in het plangebied aangetroffen, maar het plangebied biedt wel een geschikte habitat voor deze soort.

De zuidwest hoek van het plangebied bestaat uit een verruigd grasland met braamstruwelen. Hier komen mogelijk algemene amfibieën voor, zoals de gewone pad. Ook voorde beschermde rugstreeppad is dit een geschikt habitat.

In het plangebied of de directe omgeving daarvan komen geen voor beschermde vis- en andere beschermde amfibieënsoorten geschikte wateren voor. Derhalve worden de kleine watersalamander, kamsalamander, poelkikker, heikikker, alpenwatersalamander, waterspitsmuis en alle genoemde vissen niet verwacht in het plangebied.

5 Toetsing aan de Flora- en faunawet

5.1 Licht beschermde soorten (tabel 1- soorten)

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied in de omgeving aanwezig blijft en het algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

5.2 Vogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (halverwege maart tot en met halverwege augustus) indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Daarnaast zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming van eventueel aanwezige nesten van categorie 5-vogelsoorten zouden rechtvaardigen. In de nabije omgeving van het plangebied zijn voldoende groenstroken, houtwallen of bomenrijen aanwezig. Er hoeft daarom geen nader vogelonderzoek plaats te vinden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is derhalve niet aan de orde.

5.3 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van boombewonende vleermuizen.

De grote eikenboom in de zuidwest hoek van het plangebied is mogelijk in gebruik als vleermuisverblijfplaats. Deze boom blijft echter behouden. Derhalve zijn er geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet en is een ontheffing niet noodzakelijk.

De houtwal en bomenrij, beiden op de grens van het plangebied zijn geschikt bevonden als foerageergebied. Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen. Ondanks dat een deel van het huidige foerageergebied mogelijk zal verdwijnen, is er voldoende foerageergebied in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig, waaronder bomen, struiken en hagen van de tuinen grenzend aan het plangebied. Derhalve bestaan er wat betreft foerageergebied geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet.

5.4 Eekhoorn

Een eekhoorn maakt jaarlijks een nest voor het grootbrengen van de jongen en aan het eind van de herfst wordt een vijftal winternesten gebouwd om de winter in door te brengen. Elk jaar worden de nesten op een andere plek gebouwd. Alleen in de periode dat het nest gebruikt wordt voor de verzorging van de jongen is dat nest beschermd. De winternesten zijn alleen beschermd in de periode dat ze gebruikt worden voor de overwintering, omdat er elk jaar nieuwe nesten worden gemaakt. In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen nesten van een eekhoorn aangetroffen. Indien deze toch nog gebouwd zullen worden na het veldbezoek, kan relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de kraamperiode (circa maart tot en met mei) en de winterperiode indien concrete nesten aanwezig zijn. In dergelijk geval zijn er geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet en is een ontheffing niet noodzakelijk.

De houtwal aan de rand van het plangebied is geschikt als foerageergebied. Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied ook de verblijfplaats zou verdwijnen. In voorliggend geval is er genoeg foerageergebied in de omgeving over, waardoor eventuele verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied niet in het geding zijn.

5.5 Rugstreeppad

De rugstreeppad komt in veelzijdige habitats voor, waaronder zandgroeves, militaire oefenterreinen en industrieterreinen. Voortplantingswateren betreffen doorgaans ondiepe, geheel vegetatieloze tijdelijke watertjes. De soort overwintert op het land, ingegraven in de grond. Ondanks dat het veldbezoek buiten het veldseizoen heeft plaatsgevonden, kan de aanwezigheid van de rugstreeppad in het plangebied niet worden uitgesloten. Met name de zuidoost hoek van het plangebied, een verruigd graslandje lijkt zeer geschikt voor deze soort. Direct grenzend aan dit graslandje liggen een houtwal en een ander (verruigd) grasland, dat niet binnen het plangebied valt.

Het kan niet uitgesloten worden dat rugstreeppadden voorkomen in het plangebied. Daarom wordt ten zeerste aangeraden bij de start van de werkzaamheden een deskundig persoon, die een ontheffing heeft voor het verplaatsen van rugstreeppadden (bijvoorbeeld een medewerker van RAVON), te betrekken. Deze persoon kan nagaan of de rugstreeppad aanwezig is en indien dat zo is de aanwezige individuen verplaatsen naar een vergelijkbaar geschikt biotoop. In dergelijk geval zijn er geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet en is een ontheffing niet noodzakelijk.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Op basis van de beschikbare literatuurgegevens en het veldbezoek kan worden vastgesteld dat het terrein een potentiële habitat biedt voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde vleermuizen, rugstreeppad en de eekhoorn.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

Er hoeft geen nader onderzoek naar categorie 1-4 vogelsoorten en categorie 5-vogelsoorten plaats te vinden. Derhalve bestaat er geen noodzaak voor de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

Op voorliggende planlocatie is één eikenboom aangetroffen met voor vleermuizen geschikte scheuren en gaten. Deze boom blijft echter behouden.
Wat betreft foerageergebied en vliegroutes betreft is er geen noodzaak voor de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Derhalve zijn er geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet en is een ontheffing niet aan de orde.

Vóór aanvang van de werkzaamheden, dient er door een expert gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van de rugstreeppad in het plangebied. Indien er één of enkele rugstreeppadden worden aangetroffen, dan kunnen deze voorzichtig worden overgezet in het nabijgelegen grasland, waar geen ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt. In dergelijk geval zijn er geen belemmeringen met betrekking tot de Flora- en faunawet en is een ontheffing niet noodzakelijk.

6.2 Aanbevelingen

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (begin maart tot en met halverwege augustus) indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Met eventueel aanwezige eekhoorns in het gebied kan relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de kraamperiode (circa maart tot en met mei) en de winterperiode indien concrete nesten aanwezig zijn. In dergelijk geval zijn er geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen is het belangrijk om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen of weinig belemmering. Vanuit vleermuizenoogpunt heeft het de voorkeur dat deze armaturen gebruikt worden.

7 Bronnen

7.1 Boeken en rapporten

Broekhuizen, S. et al. (1992). *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren,* KNNV.

Cools, J. M.A., (1989). *Atlas van de Noord-Brabantse Flora*, KNNV.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) (2009). De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

EIS-Nederland/De Vlinderstichting/ Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen.*

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht

Nie de, H. W., (1997). *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*, Media Publishing Doetinchem.

Provincie Noord-Brabant, (2002). *Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant*. cd-ROM.

SOVON, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

7.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.natuurloket.nl
- www.bing.com/maps
- www.minlnv.nl
- www. ravon.nl
- www.waarneming.nl

Bijlage

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet
De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten.

Beschermde soorten
Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:
- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet
De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen
De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Beschermde leefomgeving
De Flora- en faunawet maakt het voor provincies mogelijk een bepaalde plek in het landschap aan te wijzen als beschermde leefomgeving. Zo kunnen plaatsen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort worden beschermd. Een beschermde leefomgeving kan bijvoorbeeld zijn: een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur waarop beschermde planten groeien.

Ontheffingen
De Flora- en faunawet beschermt planten- en diersoorten door middel van een groot aantal verbodsbepalingen:
- Verboden handelingen bij beschermde planten en dieren. Bijvoorbeeld het verbod op het doden van eekhoorns.
- Verboden en bepalingen voor jacht- en vangmiddelen. Bijvoorbeeld het verbod op het bezit van strikken en vallen.

In bepaalde gevallen zijn uitzonderingen mogelijk op deze verboden. Provincies kunnen ontheffing verlenen voor de bestrijding van dieren die schade toebrengen of voor het beheer van de wildstand. In alle overige gevallen kan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontheffing verlenen.
De Dienst Regelingen van LNV verleent in de praktijk de meeste ontheffingen. Dit gebeurt op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze ontheffingen zijn onder te verdelen in drie categorieën:
- Ruimtelijke ingrepen: ontheffingen die nodig zijn vanwege de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van een gebied, bijvoorbeeld de aanleg van woonwijken, wegen of (natuur)terreinen. Deze ontheffingen kunnen ook worden gegeven voor (onderhouds)werkzaamheden.
- Onderwijs en onderzoek, repopulatie en herintroductie: in het geval van onderwijs en onderzoek kan bijvoorbeeld ontheffing worden verleend voor het vangen van dieren om DNA af te nemen voor wetenschappelijk onderzoek. Een voorbeeld van repopulatie en herintroductie is het uitzetten van otters in natuurgebieden.

- Overigen: deze categorie is zeer ruim. Het kan gaan om ontheffingen van het bezitsverbod of ontheffingen van het gebruik van verboden vangmiddelen. Ook ontheffingen voor het gebruik van biologische bestrijders in tuinbouwkassen zijn mogelijk. Als een provincie geen ontheffing kan verlenen voor schade- en overlastbestrijding, verleent de Dienst Regelingen deze soms.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:
- soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als reden 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Om geplande ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende (verzachtende) maatregelen worden genomen, zodat de staat van instandhouding van de soort door de ruimtelijke ontwikkelingen niet in gevaar komt. Wanneer er zekerheid gewenst is over of de mitigerende maatregelen voldoende zijn, kan een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van de mitigerende maatregelen (activiteitenplan), ingediend worden bij Dienst Regelingen. Wanneer de maatregelen door Dienst Regelingen voldoende worden geacht, komt de ontheffing terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van de ontheffingsaanvraag (aangezien een ontheffing niet verleend kan worden). Dit betekent dat de werkzaamheden mogen worden uitgevoerd, mits men zich houdt aan de maatregelen genoemd in het mitigatieplan. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen.

Ontheffingen voor bijlage IV-soorten kunnen alleen aangevraagd worden als aangetoond kan worden dat er geen alternatieve locatie is waar de plannen kunnen worden uitgevoerd EN om
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- volksgezondheid of openbare veiligheid;
- bescherming van flora en fauna.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten) en nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als

zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als reden 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling', noch op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Om geplande ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende (verzachtende) maatregelen worden genomen volgens de procedure zoals boven beschreven voor bijlage IV-soorten.

Voor vogels kan alleen ontheffing verkregen worden om:
- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig.